

A DIGITÁLIS MAGÁNÉLETHEZ VALÓ JOGGING

TUDNIVALÓK

Az internetnek az utóbbi húsz év során tapasztalt drámai terjedése az emberi jogokkal kapcsolatos új kihívásokkal szembesítette a felhasználókat, különös tekintettel egyrészt a médiumok szabadságjogainak mérlegelésére, másrészt pedig a magánélethez és adatvédelemhez való jogra.

Bármennyire is úgy gondoljuk, hogy nem vagyunk ismertek, ha begépeljük a nevünket egy keresőmotorba, egy egész sor találatunk lesz saját magunkról, a közösségi oldalaktól kezdve a hírekig, ill. az információ egyéb fajtáiig. Legtöbbünknek van egy digitális identitása, amely a múlt és a jelen töredékeiből épül fel, és amely idővel megmarad. Ezt a digitális identitást az internet más szereplői tudtunkon kívüli célokra használhatják fel, akár tudatosan, akár nem.

Edward Snowden 2013-as leleplezése az USA Nemzetbiztonsági Ügynöksége által működtetett megfigyelési programokról és a brit kormányzati kommunikációs központról, azaz a GCHQ-ról1 Európa-szerte megnövelte az aggodalmat a magánélethez való jog védelmével és az adatvédelemmel kapcsolatban.

Mind a magánélethez való jogot, mind az adatvédelmet védik mind az EU-törvények, mind pedig az Emberi Jogok Európai Egyezménye, ezek közül viszont egyik sem abszolút érvényű, hiszen mind a magánélethez, mind az adatvédelemhez való jogunkat korlátozhatják bizonyos körülmények között.

Visszaélve ezekkel a kivételekkel, az állami megfigyelési programok a nemzetbiztonságot használták fel a magánszférába való behatolásuk igazolására. Ezeket a korlátozásokat annál is nehezebb megkérdőjelezni, mivel az ezekről szóló információk titkosítva vannak.

A feledéshez való jog kidolgozása úgyszintén komoly kérdéseket vet fel a magáncégek szerepéről, annak eldöntésében, hogy azok egy adott jogot megszegtek-e.

AMIT MEG KELL ÉRTENI

A magánélethez és az adatvédelemhez való jogot az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. és 8. cikkében foglaltak védik. A magánélethez való jogot az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkének értelmében az európai légtérben és minden EU-tagállamban is védik. Az adatvédelmet az egész EU területén az 1995-ben elfogadott adatvédelmi

---

¹<http://www.theguardian.com/world/interactive/2013/nov/01/snowden-nsa-files-surveillance-revelations-decoded#section/1>

irányelvben szabályozzák, amelyben az EU-tagállamokat arra kötelezték, hogy azok az adatvédelemre vonatkozóan nemzeti jogszabályokat is alkossanak.

Az 1995-ös adatvédelmi irányelv biztosítja, hogy az egyes magánszemélyek a rájuk vonatkozó adatok feldolgozásával és ellenőrzésével kapcsolatban biztos jogokkal rendelkezzenek, beleértve azt a jogot, hogy az adatok feldolgozását elutasítsák és az adatokhoz hozzáférjenek. Az adatok "gazdájának" biztosítania kell, hogy a személyes adatok "gyűjtése csak meghatározott, egyértelmű és törvényes célból történhet" és "minden ésszerű intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy a hibás vagy hiányos adatok törlésre vagy helyesbítésre kerüljenek". Az adatvédelmi irányelv azonban a tagállamokra olyan kötelezettséget ró, hogy azok a közérdekre hivatkozva egy sor kivételt tegyenek, azaz például az újságírói, művészi vagy irodalmi kifejezés terén nem ugyanazok az adatvédelmi szabványok érvényesülnek.

Az Európai Bíróság nemrégiben elfogadott végzése szerint "az adatvédelemhez való jog nem (...) abszolút érvényű jog, de azt annak a társadalomban betöltött szerepének tükrében kell felfogni," és azt az arányosság elve alapján kell mérni. A kifejezés szabadsága különösen gyakran kerül összeütközésbe az adatvédelemhez való joggal, mivel az egy másik alapjog, amely - például a kényszer és rabszolgaság tiltásával ellentétben - nem abszolút érvényű, és ehelyett "azt társadalmi céljának tükrében kell mérlegelni."⁶

Az EU adatvédelmi szabályrendszere szintén átdolgozás alatt áll. 2012-ben az Európai Bizottság új adatvédelmi szabályozást terjesztett elő, amelynek célja a tagállamok adatvédelmi szabályainak harmonizálása, és amelybe kifejezetten bele kell tartoznia a feledéshez való jognak, és amely kötelezi az európai cégeknek szolgáltatásokat kínáló nem európai cégeket arra, hogy az EU adatvédelmi szabályait betartsák.⁷

---

² A 95/46/EK irányelv 6 (1) (b) cikke

³ A 95/46/EK irányelv 6 (1) (d) cikke

⁴ C-92/09-es és C-93/09-es egyesített ügyek: *Volker und Markus Schecke GbR and Hartmut Eifert kontra Land Hessen*, 2010. november 9., 48. szakasz

⁵ Az adatvédelemhez való jog nem abszolút érvényűre vonatkozó részletesebb okfejtést lásd: Jeanne Mifsud Bonnici: "Exploring the non-absolute nature of the right to data protection" c. cikkében, *International Review of Law, Computers & Technology*, 28:2. szám (2014), 131-143. old.

⁶ C-112/00-s ügy: *Schmidberger*, 2003. június 12., 80. szakasz

⁷ <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/>

MIKOR KERÜLHET SOR AZ ADATAINK ÖSSZEGYÚJTÉSÉRE?8

- Adatainkat csak akkor dolgozhatják fel, ha ez a feldolgozás a következő kritériumok egyike alapján történik: a mi hozzájárulásunk alapján, szerződéshez szükséges, létfontosságú érdekünkben, mások jogos érdekében (de csak abban az esetben, ha az alapjogaink nem írják felül ezt a jogos érdeket), ill. ahol ez a köz érdekében történik.
- Az érzékeny adatokra szigorúbb, kifejezett hozzájárulási követelmény vonatkozik, és ebben az esetben a pusztán szerződéshez történő adatgyűjtés nem megengedett. Az érzékeny adatok közé tartoznak a faji vagy etnikai hovatartozásra, politikai nézetekre, vallási vagy filozófiai meggyőződésre, szakszervezeti tagságra vagy az egészségre, ill. szexuális életre vonatkozó információk.
- Az adatgyűjtésnek törvényes keretek között kell történnie, ami nemcsak azt jelenti, hogy létezik egy olyan konkrét törvény, amely egy állami szerv vagy társaság számára lehetővé teszi az adataink összegyűjtését, hanem hogy a jogszabálynak vagy az irányelvben szereplő egyik célnek, vagy a többiek jogainak és szabadságjogainak meg kell felelnie. Erre egy demokratikus társadalomban is szükség van, ami azt jelenti, hogy az adatgyűjtés egy igen sürgető társadalmi igényt elégít ki, és annak módja arányos annak céljával.
- Az adatgyűjtés célját annak megkezdése előtt konkrétan és láthatóan meg kell határozni. A meghatározatlan célra történő adatgyűjtés törvénytelen. Az adatok harmadik félnek történő átadásához jogi alapra van szükség.
- Csak az elégséges, lényeges és a céljához képest nem túlzott mértékű adatokat kell összegyűjteni, és az adatokat a kinyilvánított cél alapján kell kiválasztani. Az adatgyűjtést végző személynek azt is ellenőriznie kell, hogy az adatok pontosak és időszerűek-e. Igen fontos, hogy az adatokat nem szabad oly módon tárolni, amely az adatgyűjtés céljához szükségesnél hosszabb ideig teszi lehetővé az érintett személyek azonosítását, ha viszont anonimizálják az adatokat, akkor azok hosszabb ideig megtarthatók.
- Az adatainkat használó személyeknek tájékoztatniuk kell minket arról, hogy az adatainkat milyen módon használják fel, és amennyiben lehetséges, oly módon kell eljárniuk, amely teljes összhangban van az adatainkkal kapcsolatos saját kívánságainkkal.
- Az adatainkat használó személyek kötelesek az adatok biztonságát és bizalmasságát megőrizni. A távközlési szolgáltatók kötelesek közölni velünk, ha adataink biztonságát megsértették.

MILYEN JOGAINK VANNAK AZ ADATVÉDELMI IRÁNYELV ALAPJÁN?

Jogunk van⁹:

- arról tájékoztatást kapni, hogy ha valamely személy vagy társaság saját fájljaiban (webszájtjain, adatbázisaiban, szolgáltatóinál, stb.) a mi személyes adatainkat tárolja

⁸http://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_data_protection_ENG.pdf

⁹http://europa.eu/youreurope/citizens/shopping/buy-sell-online/accessibility-data/index_en.htm

- kijavítani vagy törölni az adatainkat, amennyiben azok hiányosak vagy pontatlanok
- teljes körű tájékoztatást kapni arról és beleegyezésünket adni abba, ha valamely webszajt a mi számítógépünkről kíván információkat tárolni vagy visszakeresni, vagy nyomon kíván minket követni, amikor online vagyunk
- a bizalmas online kommunikációhoz (pl. e-mailek formájában)
- arról értesítést kapni, ha valamely szolgáltató által tárolt személyes adataink elvesztek, azokat ellopták vagy más módon közzétették, és ily módon a magánszféránk valószínűleg sérülni fog
- nem fogadni kéretlen, reklámcélú anyagokat (spameket)